МІСІОНЯР

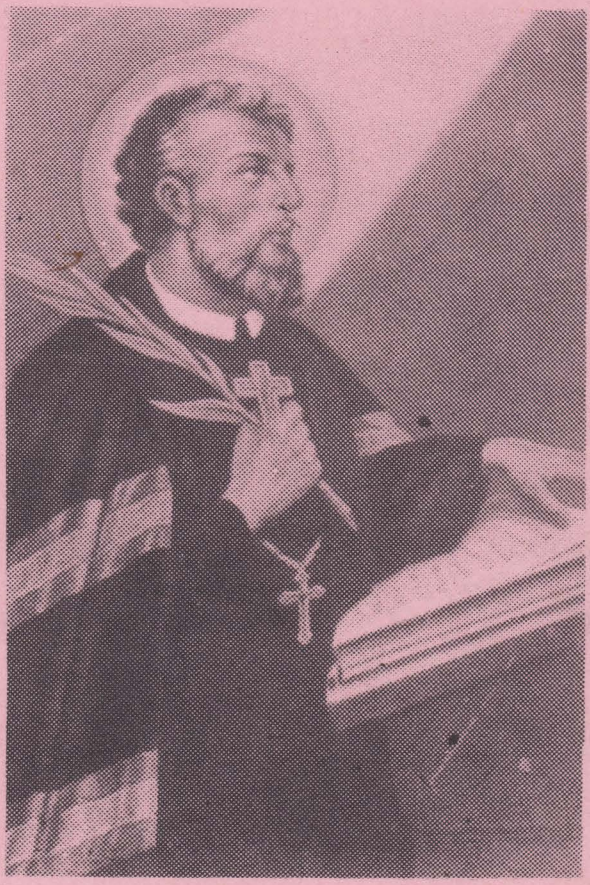

ЛИСТОПАД
8'1992

РІК ЗАСНУВАННЯ
1892

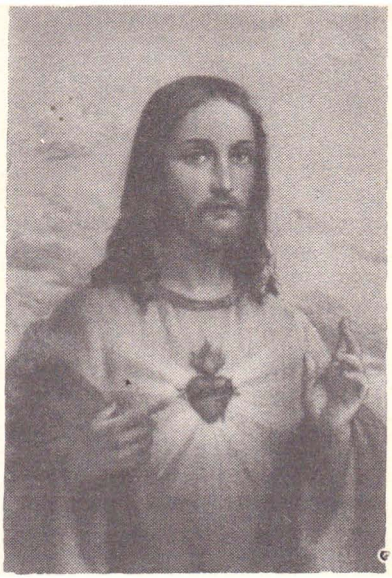

О, Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ.

О, божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміренням, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш в Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за святішого Отця Папу римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірennях Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе Покровителю і Заступниче приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас.

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколає, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

Загальне: *ЗА В'ЯЗНІВ, ЇХНІ РОДИНИ ТА В'ЯЗНИЧУ ОБСЛУГУ.*

В нашому суперечному світі є й такі люди, котрі стали в конфлікт із державним законом і, як покарання, є сепаровані від людей та перебувають у місцях позбавлення волі. Там їхньою ціллю є переосмислити своє дотеперішнє життя, зробити потрібні висновки і, вийшовши на волю, зуміти розпочати відновлене життя.

Але доволі часто в'язні терплять крім фізичних страждань, ще й моральні. Багато з них не знаходять у собі духовних сил, не можуть підчинитися моральному законові суспільства, причаюють у своєму серці злобу і ненависть до суспільства.

Джерелом віднайдення духовних сил є осягнення моральної свободи

(Продовження на стор. 10)

МІСІОНАР
Пресвятого
Ісусового Серця

о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ

МУЧЕНИК З'ЄДНАННЯ

"Світильником світлим явився ти, священномученику Йосафате, бо як добрий пастир душу свою поклав ти за вівці, ставши жертвою за святе з'єднання. Ти ввійшов у Святе-святих..."
(із Тропаря в честь св. Йосафата...)

Тихо і таємничо в ранкові хвилини у базиліці ап. Петра в Римі. Лиш десь далеко, немов би з небесних висот, лунає чудовий спів і завмирає на останньому акорді в глибинах величного Архихраму, м'яким містичним світлом наповнені маєстатичні постаті святих, ранкове світло вихоплює з темряви обриси пречудових мозаїк... Зрідка чути розмірені кроки і шелест риз священика, який разом із прислуговуючим хлопчиною прямує звершувати святу Літургію.

Справа від головного престолу над гробом ап. Петра, під величною мозаїкою на котрій зображено Василія Великого, під престолом, за склом, на біло-золотих покривалах, у дорогоцінних золото-пурпурних ризах із мітрою та єпископським жезлом у руці спочиває той, хто не пожалів віддати своє життя за єдність нашої Церкви із святим Апостольським Престолом, - святий мученик Йосафат, ЧСВВ Архиєпископ Полоцький. "S. JOSAPHAT EP.M." написано на табличці.

Чому так далеко від рідної України поклали це українське тіло? Чим заслужив собі честь спочивати побіч Первоверховного та між найбільшими папами цей наш рідний святий?

1580 року, у Володимирі Волинському, в сім'ї міського радника Гавриїла та Марини Кунцевичів прийшов на світ син, котрого у святому Хрещенні назвали Іваном. Дитинство і хлоп'ячі літа провів Івась Кунцевич у рідному Володимирі. Його поведінка була прикладом для багатьох ровесників. Малий Івась дуже скоро засів за лаву міської школи та став вивчати азбуку та все, що можна було почерпнути. Школа заповнила 5 - 6 літ його життя. Тут Івась здобував знання більше своїми визначними

даруваннями, ніж вкладом своєї праці. За час своєї молодості Іван одержав все те, що могла дати тодішня міська школа: читання і писання в руській і польській мовах, необхідні математичні знання, спів, тощо.

Іван мав природний нахил до малювання образків святих; східна ікона була йому знана більше, ніж його ровесникам. Однак, найбільше він любив молитися, читати побожні книжки та в тихому скритому куточку церковці св. Параскеві розмовляти з Богом. Саме під час однієї з таких розмов, коли вдивлявся у розп'яття, він відчув, як із боку Розп'ятого блиснула божественна іскра і запала глибоко в серце. Ця Божа іскра стала для Івана поштовхом до церкви і молитви. Вже з юнацьких літ повага, скромність, лагідність, любов до ближніх та працьовитість були прикрасою побожного юнака.

1596 року, коли Іванові минуло 15 років, батько віддав його до Якинта Поповича, купця з Вільна навчатися купецької справи. Проте, не припав до душі побожного юнака купецький фах, - він бажав віднайти хвильку вільного часу, щоб під прилавками Поповичевих підприємств читати побожні релігійні книжки. Дуже багато для Івана дала прязнь із молодим богословом Іваном Велямином Рутським, студентом богослов'я, який, закінчивши студії у Празі, Вюрцбургу і Римі, приїхав до Вільна, щоб працювати для добра східної Церкви. Довгі розмови з Рутським, спільні молитви та читання книжок посприяли скорому духовному дозріванню молодого Івана. Він відчуває в своїй душі чернече покликання і в 1604 році вступає до василіянського монастиря Пресвятої Трійці у Вільні. Це рішення було сильним і невідкличним. За внутрішнім Божим покликом він просив митрополита Іпатія про прийняття в чернецтво. Іван приймає чернечу рясу і нове монаше ім'я - Йосафат. У монастирі Йосафат замикається у своїй малій келії, де проводить довгі години на молитві, самотності, роздумі та читанні. У цій священній келії зосереджувалось в мініатюрі ціле життя східного чернецтва; тут він практикував на собі приклади святих Отців пустині. Його келія була маленька, ложе бідне, покрите солом'яником і веретою. Йосафат часто спав на голій долівці, ніколи не вживав сорочки, а тільки волосінниці. Своє тіло він підперізував залізним пояском, багато і ревно молився і постив, часто взимку, його можна було бачити босого, як тільки в одній волосінниці довго молився і роздумував на монастирському кладовищі. В цьому часі Йосафат наполегливо студіює літургічні та богословські книги. За свідченням сучасників, Йосафат знав східну літургію у всіх її частинах напам'ять разом з всіма приписами та напівами. Йосафат мав звичай вставати раннім ранком і, розбудивши у приписаному часі монастирську братію, вдаряв у дзвони на утреню. Ввійшовши в церкву, правив полунощницю і утреню; голос мав просто ангельський, дуже любив спів. Відспівавши утреню, Йосафат відвідував недужих, утверджував у католицькій вірі, ніс послугу потребуючим, відвідував доми нез'єднених. Всі ці роки внутрішнього чернечого подвигу, без прикладу і духовного проводу, були роками постійних пошуків, особистого самоудосконалення, труднощів та небезпек.

Настав 1609 р., коли Рутського було назначено виленським архимандритом та митрополичим вікарієм на Литву. Переобтяжений такими великими справами, Рутський не міг присвячувати достатньо часу духовному проводові молодих ченців, тому треба було шукати помічника, - ним став Йосафат. Але для цього йому треба було прийняти священичі свячення. Смиренний чернець Йосафат, вважаючи себе недостойним, відмовлявся їх прийняти. Та гостра потреба і настоювання Рутського по-

долали неоправдану скромність Йосафата, і влітку 1609 р. він став учителем і вихователем молодих ченціву. Молодий Отець Йосафат, як свідчать його сучасники, був людиною у всьому подиву гідною: до чого виглядав із природи неспосібним, став спосібним ласкою Божою; був людиною думки, присвячуючи багато часу на особисту молитву та медитацію, любив самоту своєї келії, але одночасно був добрим до розмови з людьми, так, неначе й для цього народився та був призначений Богом. Всі приходили до нього, всіх він приймав по-батьківському, кожен відходив потішений: католики, нез'єднані, єретики, - всі вбачали в ньому щось божественне. Щоденно служив святу Літургію, готуючись до неї постом, покутою, молитвою і хоровою відправою утрені. Майже кожного дня після іспиту сумління о. Йосафат сповідався у свого сповідника, ніч йому служила не для сну, а для постійних зітхань, сліз, биття в груди та ревної молитви.

В 1611 р. призначено о. Йосафата вікарієм віленського Свято-Троїцького монастиря. Головним методичним та педагогічним засобом Йосафата був його власний приклад життя, молитви і праці: він не вимагав від своїх підданих чогось більшого, ніж сам робив, - часто чинив те, що новинні були чинити інші, - все це було глибокою потребою його душі і водночас методом педагогічного впливу на інших. Для монахів він став досконалим прикладом чеснот.

Але найбільша потреба праці о. Йосафата була при Жировицькому монастирі, де створювались різні школи та діяла друкарня. Туди спішилися паломники з Литви, Білоруси, України і Польщі. Тому в 1613 р. о. Йосафата переведено в Жировицький монастир і призначено ігуменом. Ігумен Йосафат багато праці вклав у Жировицьку обитель: розбудовано і прикрашено церкву, придбано дорогоцінні ризи і церковний посуд, тощо. Тут щедро проявилася ревність Йосафата, як священика і ченця, проповідника і сповідника, ігумена і вихователя. Дуже часто о. Йосафат ревно молився біля чудотворної ікони Жировської Богородиці; у неї Йосафат черпав духовну силу навертати і освячувати людські душі. За час свого побуту у Жировицях він спричинився до спасіння багатьох тисяч людей.

5 квітня 1614 р. з Риму прийшло підтвердження Рутського на київську митрополію, тож він повинен був передати виленську архимандрію в інші руки: вибір впав на о. Йосафата, сподвижника всіх його чернечих і церковних трудів. Йосафат ніколи не бажав гідностей чи урядів, тому тільки з послуху прийняв архимандрію. У виленському монастирі проживало в тому часі 60 ченців і щороку це число зростало. Там протікало ревне й активне чернече життя. Йосафат повинен був, силою обставин, виконувати різні підрядні уряди: він був не тільки архимандритом, але й вчителем новиків, провідником душ, сповідником та економом монастиря. Після його настоятельство було служінням братії. Строгий і вимогливий до себе, він був щедрим до інших, - все віддавав на послугу спільноти.

В тому часі зайшли важливі зміни у чернечому житті Василіянської спільноти. В липні 1617 р. митрополит Рутський скликав до Новгородовичі, біля Вильна, Капітулу монастирів виленської реформи, яких тоді було вже п'ять, і тут вони створили Згромадження Св. Трійці, яке дотривало до 1743 р. і стало однією із двох Провінцій Чину Святого Василія Великого. У Новгородовицькій Капітулі брали участь: митрополит Рутський, ігумени монастирів та ченці-делегати, другою особою на цій Капітулі був виленський архимандрит - Йосафат Кунцевич, настоятель монастиря

виленської реформи та духовний ініціатор цієї реформи аще з 1604 р. В той час, коли митрополит Рутський вносив на Капітулу досвід латинського Заходу, Йосафат вкладав у неї елементи східного чернецтва: східний обряд богослужби, строгі покутні пости, відокремлення від світу, тощо. Вміле поєднання цих двох напрямних дало у результаті відроджений Василіянський Чин.

Та серед тієї загальної радості, яка панувала у Новгородовичах влітку 1617 р. мабуть, одинокий Йосафат був сумний, бо знав про тяжке випробування, яке очікувало його, - єпископська гідність. Митрополит Рутський привіз на Капітулу номінаційну грамоту від короля Зигмунда III на ім'я Йосафата. Стривожений Йосафат у глибокій покорі свого серця, щоб уникнути єпископської гідності, задумав втечу на пустиню. На Капітулі, 26 липня 1617 р. перед усім капітульним зібранням Йосафат навколішках, із сльозами на очах, прохав про звільнення його від цього тягару. Але наказ митрополита Рутського остаточно вирішив цю справу і Йосафат мовчки прийняв цю номінацію. Він заспокоєний в совісті, підкорився Божій волі і відважно вирушив у життєву дорогу, пляхами своїх великих попередників, - єпископів Христової Церкви.

В неділю 12 листопада 1617 р. Митрополит Рутський висвятив о. Йосафата на єпископа-помічника Полоцького Архиепископа з титулом витебського престолу. Раділа вся виленська братія, раділи виленські горожани, тривожились і люгували нез'єднані, що "душехватові" розкривались широкі можливості для апостольської місії. Єпископ Йосафат почав готуватись до виїзду в Полоцьк. Одного зимового ранку, серед процального плачу мешканців Вильна, ціла валка саней вирушила на схід, у напрямі Полоцька.

Полоцьк торжественно зустрів свого нового Владику Йосафата: виїхали назустріч найвизначніші королівські урядники Полоцького воєводства, грали дзвони, святкові процесії численних вірних заповнили вулички Полоцька, в імені міста вдарили гармати, - майже вся людність міста урочисто і велично вітала Владику.

Вже з перших днів свого єпископського служіння Йосафат не відокремився від народу, а ввійшов у самий центр його проблем. Єпископська гідність не змінила його поведінки: й надалі Йосафат проживав у звичайній келії, носив свою стару рясу, якою прикривав волосінницю й полатану білизну. З першого ж дня свого перебування він застосовував слова ап. Павла: "Треба, щоб єпископ був бездоганним, тверезим, розважним, чесним, здібним навчати..." (Тим. 3,2).

Після смерті Архиепископа полоцького Гедеона Брольницького, Владика Йосафат став полоцьким Архиепископом. Впорядкувавши свою палату й архиепископські маєтки, взявся Йосафат до віднови і відбудови полоцьких церков і монастирів. Фондів на таке діло не було жодних, проте була непохитна віра в святе Боже Провидіння, була жива свідомість архиєрейського обов'язку, була гостра потреба, був побожний люд... З цими засобами Владика Йосафат взявся реставрувати старовинний собор св. Софії, збудований у XIII столітті, в котрому колись молилась св. княжна Євфросинія. Роботи тривали довго, Владика заохочував робітників, а друзям говорив: "Коли б тільки докінчити будову, а тоді вже можна й умирати." Крім цього собору відновив Йосафат й інші церкви поза Полоцьком; останньою подібною справою була віднова витебської катедри, заради неї він поїхав до Витебська восени 1623 р. Особливою дбайливістю Йосафата було придбано багато церковних маєтків, найперше йому вда-

лося відзискати давній монастир св. Бориса і Гліба, який знаходився у руках багатої родини Корсаків. Цей монастир згодом став початком виленської реформи в полоцькій архиєпархії. Владика Йосафат звернув увагу і на жіночу вітку василіянського чернецтва. Він обновив монастир з'єднаних черниць Чину св. Василія і написав для них правила. Йосафат постарався про потрібне утримання монастиря, спровадив до нього декілька черниць з Вильна, - таким чином вже наприкінці життя Владики у цьому монастирі проживало 20 черниць виленської реформи. Згодом цей монастир полоцьких василіянок впродовж 200 років був центром чернецтва східної католицької Церкви на Білорусі.

На працю молодого Владики уважно дивилися всі: клир і вірні, вони подивляли його ревність за справу Божу; поволі зникало з душ упередження й підозріння, а на їх місце приходили пошана, приязнь, любов і послух.

Вся ця адміністративна діяльність Йосафата була тільки вступом до найголовнішої справи - духовного і церковного відновлення клиру і народу. Розпочавши закладати добрі основи для наладнання зовнішніх церковних структур, Йосафат приступає до праці над своїм клиром. На цю працю Йосафат вийшов сам, озброєний лише ревністю та архипастирською властю. Щорічно Владика скликав єпархіяльні синоди до трьох головних міст: Полоцька, Витебська і Мстиславля. На цих синодах сам особисто головував, промовляв до клиру, навчав, перестерігав, проводив церковні суди, вислуховував скарги, радив. На ці синоди були призначені іспити священиків з "Катехизму", який виготовив полоцький Владика. Єпархіяльні синоди були вдалим засобом духовно об'єднати духовенство єпархії та вчинити його великого церковною силою, вони давали духовенству свідомість та відповідальність за цілість Церкви. Крім цього Владика часто їздив по окремих парафіях, пізнавав людей, давав поради, вирішував справи. Тими візитаціями Архиєпископ Йосафат установив живий контакт між ієрархом, клиром та вірними; спричинився до об'єднання всіх в одну ідею. Думки Йосафата стосовно співпраці клиру з ієрархом та синодального правління ясно відображені у його "Правилах для священиків", які він приготував у перших роках свого єпископського служіння. Таким чином Йосафат, маючи високу архипастирську свідомість та досконале відчуття потреб церковного служіння Божому людові, значно випередив свою епоху.

Одним словом, можна сказати, що архипастирське служіння Йосафата було дуже складне й широке та вимагало від нього великої посвяти і жертви своїх сил, здоров'я і часу. Йосафат прийняв своє єпископське служіння із сльозами на очах, але з повним підчиненням себе Божій волі, тому був єпископом вимогливим: до себе, духовенства і мирян; а в цьому зустрівся із опором людської природи, незадоволенням, застарілими звичками, а подекуди й з відкритою ненавистю. Вороги Йосафата ширили клевету, фальш, очорнення і дуже часто знаходили підтримку духовенства і народу, котрий ще не знаходив моральних сил відважно прямувати за своїм святим Пастирем. Цей опір можна пояснити тільки тими внутрішніми причинами, які існують у грішній людській істоті, тобто споконвічному конфлікті між добром і злом. У внутрішній святості Йосафата знайшли предмет удару всі ці сили зла, котрі розбушувались у часі витебської трагедії.

Часто Владика, немовби передбачуючи близьке мучеництво, прилюдно визнавав: "Знайте, що я цього хочу і це моє бажання: могти вмер-

ти за католицьку віру", а перед полоцькою шляхтою він виразно заявив: "Дай Боже, щоб я пролляв свою кров за заблукані овечки, щоб всі спаслися і прийшли до пізнання правди, та, визнавши святу Одність, зберегли взаємну любов". Де тільки траплялася нагода, святий Владика повторював, що він більше нічого не бажає, як померти заради Бога.

1621 року, після трьох років апостолького служіння, вступив Йосафат на свій хресний шлях, який закінчиться 12 листопада 1623 р. його найвищою жертвою у витебській трагедії. Цей шлях він пройшов разом із цілою східною Католицькою Церквою України і Білоруси, стаючи її центральною постаттю.

У тяжких обставинах і з сумним передчуттям вступав полоцький Владика Йосафат у шостий рік свого архипастирства, який став останнім роком його життя. В той час релігійна боротьба на Білоруси була у повному розпалі: заохочене нейтральністю державної влади, православ'я збільшило силу свого наступу. Державна влада в особі Льва Сапіги вмила руки, залишаючи щоб "Русь нищила Русь". Православна опозиція остаточно зорганізувалася і розпочала успішні засоби цивільного бойкоту, застрашування та терору. Частина польського єпископату запропонувала Римові скасувати Берестейське Порозуміння, з тим, щоб східних католиків перевести на латинський обряд. Серед народу щораз то частіше поширювались чутки, що З'єднення таки буде анульоване. Все частіше траплялися переходи східних католиків у табори латинського або й православного обрядів. Настало велике випробування для Владики Йосафата: серед тривог, опозицій та ізоляції він готував себе на жертву в ім'я спокою, єдности і любові. Він глибоко усвідомлював необхідність такої жертви і гаряче просив, щоб Господь її прийняв.

Понад два тижні готували витебщани план остаточного і вирішального удару проти Йосафата. Вони задумали організувати провокацію й масову реакцію городян.

12 листопада 1623 р. в неділю на світанку, коли Владика Йосафат готувався до служіння Св. Літургії, декілька тисяч людей з криками накинулось на архиєпископську палату, почали рубати огорожу та стріляти у слуг. Проломивши огорожу, напасники виломили сінешні двері та вдерлися до середини. Стали бити слуг та о. Доротея. Йосафат подався до своєї кімнати, впав на долівку і почав молитися. А потім, почувши крик, вийшов із кімнати і лагідно промовив до ворогів: "Діти, чому б'єте моїх слуг? Якщо маєте щось проти мене, ось я!" Товпа замовкла і відсахнулася... та раптом із протилежної кімнати ввалилось двоє заговірників і з криком накинулись на Владику. Один з них вдарив Йосафата палицею по голові, а другий щосили рубонув сокирою. А коли Владика повалився на землю, роз'ярена товпа накинулась на нього і стала бити, колоти та стріляти. Виволікши тіло Владики на подвір'я, розпочали всенародну розправу: копали, рвали одежу, плювали, смикали за волосся... А коли наситились тим видовищем, виволікли тіло Йосафата на вершок гори, яка спускалася до Двини та скинули на берег. Потім, поклавши тіло в човен та прив'язавши до нього наповнену камінням волосінницю, вивезли на глибоке місце і потопили.

Пополудні над єпископською палатою запала тиша смерті й болю, місто принишкло і неначе завмерло: люди ходили, як сновиди, не знаючи до якого діла взятися. День був мрячний, осіння мряка заливала місто.

Щоб розстежити справу вибралася із Полоцька окрема комісія. Через

деякий час знайдено тіло святого мученика і покладено посеред церкви св. Михаїла. Ось як описує це тіло один із очевидців: "...бачив я, що мав він велику рану на голові, без сумніву, від топора, з якої просочувалась кров; обличчя було таке гарне, як ніколи перед тим за життя. Він був з природи смаглявий та грецької статури, а тоді був білий, уста його були червонаві, неначе коралі, а очі закриті, так, неначе хтось навмисне їх закрив. На тих місцях, де були знаки ударів, не було видно синяків, а тільки зачервоніння." У п'ятницю 17 листопада 1623 р. замкова Комісія провела ревізію тіла Йосафата, склавши у вітебських замкових актах відповідний протокол. Згодом вбрано тіло Йосафата у всі архиєрейські ризи і покладено посеред замкової церкви.

За час виставлення тіла в церкві, біля нього стали діятись різні чуда: багато твердили, що покійний краще виглядає, як за життя, із розбитої голови, довший час просочувалась кров, навіть зимою серед найбільших морозів.

Тіло Йосафата було зложене до полоцького храму, майже десять днів пролежав Йосафат у відкритій домовині, аж поки не покладено його у вівтарі, де було аж до похорону. Постійно тут служили панахиди та моління.

У січні 1625 р. відбувся величавий похорон Архиєпископа Йосафата в соборі св. Софії в Полоцьку. Мощі Йосафата стали метою багатьох паломництв і місцем чудесних оздоровлень.

Доля мощів святого Мученика З'єднання була трагічною і дивною, як і ціле життя цього святого. Спочатку вони спочивали в Полоцьку, а потім 1653 р., коли московські війська окупували Білорусь і Литву, їх вивезено до Супрасля, що тоді було вільне від шведської і московської навали. Тут мощі Йосафата перебували повних 10 років. Після миру в Андрусові (1667 р.) мощі повернено в Полоцьк, тут вони зберігались до 1705 р., аж до вступу в місто царя Петра I, який задумав спалити мощі Йосафата. Цей намір царя глибоко схвилював полоцьких мешканців і полоцькі Василіяни вивезли мощі у Білу Підляську. Довідавшись про це, цар жорстоко розправився з Василіянами: проколов одного мечем, а трьох інших наказав повісити, а тіла спалити, інших ченців казав убити і кинути в церковне підземелля. Через наступ московського православ'я мощі довелось сховати в церковний підвал, де вони пролежали до 1916 р. Тут Василіянин о. Павло Демчук, отримавши завдання від свого настоятеля о. Платоніда Філяса, віднайшов мощі Йосафата і перевіз їх у безпечне місце - до Відня. 30 серпня 1917 р. у Відні відбулося урядове розпізнання мощів св. Йосафата при участі митрополита Андрея Шептицького, ЧСВВ. Стан мощів докладно годився із описами протоколів попередніх оглядів і не було жодного сумніву щодо їх автентичності.

В часі II світової війни, коли Відень опинився під тяжким бомбардуванням, мощі святого Йосафата перевезено до Риму. Їх покладено під престолом св. Василія Великого у базиліці св. Петра.

Святе Боже Провидіння у винятковий спосіб заопікувалось мощами святого Йосафата, - Великого Мученика З'єднання, сина української землі.

Папа Урбан III 16.05.1643 р. проголосив Архиєпископа Полоцького Йосафата Кунцевича Блаженним, а Папа Пій IX 29.06.1867 р. - Святим.

Велич святого священномученика Йосафата полягає у тому, що він зрозумів своє покликання, завдання і призначення, яке вклало в нього Боже провидіння, а саме - бути Ченцем, Єпископом, Мучеником і Святим серед неспокійного часу, розбурханого людськими пристрастями та за-

гальним занепадом моралі. Йосафат зрозумів своє покликання, відповів на нього і коли віддав своє життя за ідею святого З'єднання, цим продемонстрував, що і ця смерть є невід'ємною частиною його покликання і призначення. Цим досконалим виконанням волі Бога він є завжди актуальний у всі часи та геройським прикладом величної Жертви Всепалення за взором свого Маєстатичного Вчителя з далекої Палестини - Ісуса Христа.

З вічної столиці Христової Церкви, із собору св. Петра, де тихо спочиває Твоє тіло, о, Великий Мученику З'єднання, молися за нашу Українську Католицьку Церкву, щоб постійно була у єдності із Апостольським Престолом, за народ України - його єдність і правдиве розуміння жертви, за згоду і прощення, за моральний ренесанс та солідарність дій, за народження нових Йосафатів із твоєї крові, пролитої на нашій рідній землі!

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ЛИСТОПАД

(Закінчення. Поч. на 2 стор.)

залежної від Господнього закону. Ув'язнений, котрий звільнився від рабства гріха, - морально оправданий і вже вчинив перший крок назустріч фізіологічній свободі. Тоді він гостро відчуває відповідальність за користування цією свободою.

У цьому важкому процесі Церква допомагає цим людям: священики відвідують ув'язнених, несуть їм Євангеліє спасіння через покаяння, готуючи їх до повноти нового життя у Христі. Щоденна турбота про в'язнів є виражена у постійній молитві за них усіх вірних Божих дітей. Своєю молитвою ми робимо велику справу - випрошуємо у Господа допомоги для цих нещасних, скорого виходу їх із лабіринту злочинності; агресії, ненависті, злоби і жорстокості. "Якщо страждає один член, - то терпить усе тіло", - пише апостол Павло. Тож не будьмо байдужими до стаждання тих, котрі разом з нами складають одне містичне тіло Христове - Церкву.

Людина у в'язниці... Це є трагедією не тільки однієї особи, а цілої родини, близьких, знайомих. Родини ув'язнених теж потребують потіхи, розради, віднайдення джерела мужності. Вони ж нехай розуміють справедливість закону, молитвою та терпеливістю нехай спричиняються до відродження їхніх рідних, що знаходяться у в'язницях, до нового життя.

Місійне: *ЩОБ ДУХОВНІ В'ЯЗНІ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ЛАБЕТАХ ГРІХІВ І НЕМОРАЛЬНОСТІ, ЧЕРЕЗ ЖАЛЬ І ВНУТРІШНЄ ОЧИЩЕННЯ ВІДНАЙШЛИ ДУХОВНУ СВОБОДУ У ХРИСТІ.*

Наше: *ЩОБ ДУХ СВЯТОГО ЙОСАФАТА-МУЧЕНИКА З'ЄДНАННЯ, ОЖИВЛЯВ НАШІ РОЗ'ЄДНАНІ РОДИНИ, НАРОДИ ТА ЦЕРКВИ.*

«КОЛИ ХТО ХОЧЕ ЙТИ ЗА МНОЮ...»
(Мт. 16, 24-27)

Наш Господь Ісус Христос дивним способом, як ніхто інший, скликав собі прихильників. Він говорив: "Коли хтось хоче йти за мною, нехай зречеться себе самого, візьме хрест свій і йде за мною."

І сьогодні, невидимо перебуваючи між нами, Він постійно повторює цей самий неприємний заклик. Однак, для нас Його слова звучать значно делікатніше, ніж звучали для тих, які слухали Його вперше. Тоді Він мав перед собою Голготу, а навіть, коли говорив про своє воскресіння, учні цього не розуміли.

Сьогодні Христос уже пережив своє терпіння і перебуває у славі небесного Отця, тому тепер Його слова можна зрозуміти і так: "Коли хто хоче до Мене прийти..." А це вже бринить набагато приємніше.

Свій заклик Ісус звертає до всіх без винятку: до молодих і старших, здорових і хворих, чоловіків, жінок і дітей. Також і до тих, хто через упередження слухають Його тільки одним вухом. Він усім бажає сказати, що до неба можна дістатися лише Його вузенькою стежиною - через Голготу. Не інакше. Але туди ніхто нікого не примушує, не підганяє... Тільки запрошує. Ісус говорить ясно і виразно: "Хто хоче..."

Не треба багато говорити про це, як наша немічна природа боїться тих двох Його перехресних балок. Але звернімо увагу, що Він не вимагає, щоб ми взяли на себе Його хрест, а свій. Христос не дає нам свого закривавленого тягару хреста, а тільки це, що він в житті представляє - Божу волю, охоче прийняту. Для одного хрестом може бути терпіння хвороби, для другого - з радістю прийнята зневага, журба про матеріально-фінансовий стан своєї сім'ї, чи моральні переживання.

Може нас жахає наш хрест, і думаємо, що він є нестерпний. Не турбуймось, - монополь на виготовлення хрестів застеріг собі Тесля з Назарету. І всіх їх Він робить вміло... Завжди найперш Він зважує нашу витривалість і довжину нашої дороги життя по якій нестимемо свій хрест. Не біймося! Хрест, котрий Він вам призначить ніколи не буде понад наші сили.

Якщо це ми зрозуміємо, то не будемо дивуватися, що через хрест Христос запрошує нас до участі у своїй прославі.

ПАПА ІВАН ПАВЛО II НАВЧАЄ

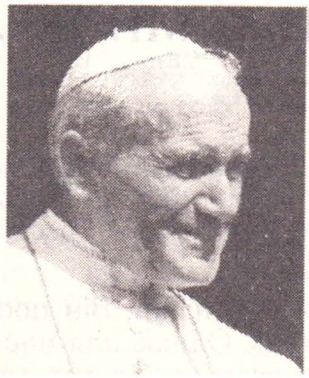

Під час душпастирських відвідин католицької дієцезії Кіассо (19.03.1990) Святіший Отець Папа Іван Павло II звернувся до молоді з такими словами: "Радість у Господі - це ваша сила", кожного разу, коли маю нагоду зустрічатись з молоддю я конкретно відчуваю яке це ще й сьогодні притягаюче - сприйняти євангельське послання та жити ним у повноті його вимог.

Ентузіазм, який оживляє ваше християнське свідчення, викликаний спрагою послідовності між визнанням віри та дійсним ставленням до життя і є доказом споконвічної юності Церкви, живого Христового Тіла, що постійно відновлюється Його Духом любови. Ось зараз я бажав би вам довірити надію Церкви і майбутність людства, повірити вам особливе завдання, щоб за посередництвом дару вашого життя, побудувати МАЙБУТНІСТЬ ХРИСТИЯНСТВА НА ЗЕМЛІ! Беззастережно служіть Церкві своїми юними здібностями, з тією щедрістю, що притаманна нашому вікові. Займіть свої місця в Церкві, не тільки як ті, що отримують душпастирське піклування, але, в першій мірі, як активні виконавці її посланництва. Так, Церква є ваша. Більше цього, - ви самі є Церквою!

Молоде, будь живою гілкою винограду в Христовій Церкві! Саме від вас наша епоха очікує відважного антиконформізму: ведіть ваше життя, покладаючись на Божу волю, зростаючи у прагненні Правди і Любові. Сповнюйтесь ентузіазмом у своїй вірі, бо "Радість у Господі - це ваша сила!" Молоде, ХРИСТОС ВАМ ДОПОМОЖЕ!

У тиші своїх сердець завжди прислухайтеся до запитань, що задаються благальною молитвою: "О, Боже, хто Ти є для мене? А я ким для Тебе?" Не лякайтесь, а відкрийте свої серця для довір'я. Не лякайтесь, бо в усій повноті служити Христові та Його Церкві, - це чудове покликання і великий дар. Христос вам допоможе! Він допоможе вам не тільки віднайти відповідь на запитання, що вас хвилюють, але й вчинить, що й самі станете ПРИЯТЕЛЯМИ І ЙОГО АПОСТОЛАМИ!

Молоде! Ви покликані любити життя, поділяти цю Любов, яку Отець має до кожної людини! Не бійтеся страждання, бо Великодне Таїнство не відокремлене від задуму щастя, яке Отець здійснює у наших потребах! Ніколи не забувайте, що дарувати життя і згубити його задля Христа означає відкрити Любов!

БУДЬТЕ СВІДКАМИ ЛЮБОВІ!

ЖИВІТЬ ЛЮБОВ'Ю!

Христос вам допоможе!

ПРОПОВІДУВАННЯ АПОСТОЛІВ І ВСІЄЇ СОБОРНОЇ ЦЕРКВИ

В. Дрібненький, ЧСВВ

Він прибув у Назарет, де був вихований, увійшов своїм звичаєм суботнього дня в синагогу і встав, щоб читати. Йому подали книгу пророка Ісаї, і він, розгорнувши її, знайшов місце, де написано:

Господній Дух на мені,
бо він послав мене помазав.
Послав мене проповідати
Добру Новину бідним,
звіщати полоненим визволення,
сліпим прозріння,
випустити пригноблених на волю;
благовістити рік
Господнього помилування.

ЖИТТЯ У ПОВНОТІ

Згорнувши книгу, він віддав її слузі і сів. Очі всіх у синагозі були пильно звернені на нього. І він почав до них говорити:

- Сьогодні збулося це писання у вухах ваших.

І всі подивляли його й чудувалися словам ласки, що виходили з його уст... (Лука 4:16-22).

Оцим Христос, на початку своєї трилітньої місії як Месія, вперше проголосив здійснення пророцтва про "Рік Господнього помилування", що тривав вже близько два тисячоліття.

В Євангелію після Матея записано, що Христос "обходив усі міста і села, навчаючи в їхніх синагогах, проповідуючи Євангелію Царства та вигоюючи всяку хворобу й недугу". (у двох місцях, 4:23 і 9:35).

По своєму Воскресінні, Христос уповноважує Апостолів і наказує їм: "Ідіть по всьому світі і проповідуйте Євангеліє всякому сотворінню. Хто увірує й охриститься, той буде спасенний; а хто не увірує, той буде осужденний". (Марко 16:15-16).

Апостоли, наділені силою Св. Духа, це Христове доручення виконали так усно, як і письмово. Завдяки цьому останньому, маємо нині чотири тексти (після Матея, Марка, Луки й Івана) Євангелія Господа Бога й Спасителя нашого Ісуса Христа, як теж Діяння Апостолів та апостольські Послання, що все разом зветься Святе Письмо Нового Завіту.

Оцим подаємо (в скороченні) керигматичне благовістування-проповідання Святих Апостолів:

"Благословен Бог і Отець Господа нашого Ісуса Христа, що благословив нас із неба всяким духовним благословенням у Христі.

У ньому ви - почувши слово правди, благовість вашого спасіння - були позначені печаттю обіцяного Святого Духа...

Багатий в милосердя і з великої своєї любови (до Єфесян 1:1, 12:-13, 2:4) Небесний Отець покликав нас (1 Посл. Петра 5:10) до участи в надзвичайнім багатстві своєї благодаті, якою він обдарував нас у своїм возлюбленім Сині. В ньому маємо відкуплення його кров'ю, відпущення гріхів, згідно з обильністю його благодаті. (до Єф. 2:7, 1:7).

Усі ми, що в Христа Ісуса охристилися, з'єднані з ним подобою його смерти, як теж і подобою його воскресіння. Вважайте себе мертвими для гріха, а живими для Бога в Ісусі Христі. (до Римлян 6:3-11).

Наново народжені з води й Святого Духа (Іван 3:5), ми сталися членами одного тіла Христового (1 Кор. 12:13, 27), учасниками Божої природи. (2 Петра 1:4) Ми діти Божі (1 Івана 3:1), нове сотворіння в Христі. (2 Кор. 5:17).

За посередництвом Христа приносімо повсякчас Богові жертву хвали. (до Євреїв 13:15) Будучи членами Церкви, яка є Христовим тілом, повнота того, що виповнює все в усьому (до Єф. 1:23), живлені тілом і кров'ю Христа, (Іван 6:54-57) жиймо новим життям. (до Рим. 6:4) Будьмо послідовниками Сина Божого, нашого первородного Брата. (до Рим. 8:29).

Євангеліє - це сила Божа для спасіння кожного, хто вірить. (до Рим. 1:16) Жийте достойно перед Богом, який кличе вас до свого Царства й слави. (2 до Сол. 2:12) Всі бо ті, яких водить Дух Божий - діти Божі; а коли діти Божі, то й спадкоємці Божі - співспадкоємці з Христом, якщо ми терпимо разом із ним, щоб разом із ним прославитися". (до Рим. 8:14-17).

Оцією керигматичною проповіддю, що наскрізь скріплена силою Всесвятого Духа Апостоли зуміли успішно поширити Христове Євангеліє до країв тодішнього світу. Справді "по всій землі рознісся їхній голос, їхні слова - в кінці світу". (до Рим. 10:18).

Хоч у звичайному розумінні Боже слово проповідує уповноважений проповідник з амвони (проповідальниці), не далеко не є єдиний спосіб проповідування Божого слова.

Всесвятий дух, "що всюди є й все виповнює", діє, де хоче. (Іван 3:8) Наприклад, Всесвятий Дух справді діє устами матері, що вперше вказує своїй дитині на ікону Розп'яття й благовістує: "То Бозя!" - і зерно християнської віри, дане немовляті у Святім Хрищенні, кільчиться й виростає...

Переважно, ми схильні не помічувати чи недооцінювати багатого проповідування всією Церквою Божого слова взагалі, а Євангелія зокрема, та в літургійних молитвах і піснях наших богослужень при різних нагодах церковного року, як наприклад: З нами Бог, розумійте народи... у свята Різдва Христового й Богоявлення; Перестерпівий за нас страсти, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй нас! - у Великому Пості; Христос воскрес із мертвих, смертю смерть подолав, даруючи життя тим, що в гробах - у великодньому часі. Усі ви, що в Христа охристилися, в Христа одягнулися! Аллилуя! - в усі більші господські свята.

Цим успішним і таїнственним проповідуванням Євангелия Божого Царства особливо відзначається наша Божественна Літкргія Пресвятої Тайни Євхаристії (Служба Божа).

о. Дам'ян Богун, ЧСВВ

СЕСТРИ ЙОСАФАТКИ
200-річний ювілей

Сестер Йосафаток заснував у Білій Підляській Василіанин о. Тимотей Щуровський разом з першою членкинею і першою настоятелькою сестер Йосафаток, Катериною Бріль.

На північно-західних окраїнах Київської греко-католицької Митрополії у містечку Білій на Підляшші у церкві отців Василіян, лежали нетлінні мощі св. священномученика Йосафата. Сторожем того дорогого нам скарбу був ігумен того монастиря о. Тимотей Щуровський. Він задумав і знайшов прихильників заснувати жіноче товариство в честь св. священномученика Йосафата, яке дбало б про прикрасу церкви, де лежали ті святі мощі та про виховання дітей в католицькім дусі, щоб той спосіб закріпити в душах народу ідею Христову: "Щоб всі були одно", для якої св. Йосафат трудився все життя, молився, постив, покутував і просив Бога: "Боже, дай святу єдність" і за це пролив кров і віддав життя цей великий апостол єдности.

Для зреалізовання цих задумів він знайшов зрозуміння великих душ, готових також на жертву для цієї цілі. Першою між ними була Катерина Бріль. Коло неї зібрався гурток дівчат і 1792 р. о. Щуровський оформив їх як "Товариство ім. священномученика Йосафата". Настоятелькою назначив згадану Катерину. Він уложив їм правила спільного життя, молитов, які треба кожного дня відправляти, а також уложив гарний співаничок в чистій українській мові. А що місто Біла на території, де в більшості панує польська мова, то поруч українських текстів подав польський переклад цих пісень. Українські тексти друковані латинкою із-за незнання серед населення кирилиці.

Це товариство гарно розвивалось. В Білій вело церковну школу для дівчат. З Білої перенеслося до Парчева, де також вело таку школу. В серцях дітей нові сестри зацеплювали любов і прив'язання до католицької Церкви, до нашого рідного греко-католицького обряду і до свого, як тоді ще називали, руського народу, а також до свого покровителя святого священномученика Йосафата.

Дух св. Йосафата, дух о. Тимотея Щуровського, дух сестри Катерини Бріль і її товаришок не загинув. Хоч Росія знищила унію, знищила з тим Чин св. Василія Великого, знищила і згромадження св. Йосафата, але духа того не знищила.

Задивлені на них дівчата, що зібрались в Кізлові коло о. Івана Жигала, пароха цього села, оформили перед державою своє товариство, як товариство св. Йосифа Обручника, але хотіли бути Йосафатками. О. Жигаль разом з о. Александром Диким, сотрудником катедральної церкви св. Юра у Львові, уложили Статут, який вислали на затвердження до Губернаторства у Львові і разом до Митрополичого Ординаріату.

Статут підписали 25.12.1913 р. в Кізлові о. Іван Жигаль, парох Кізлова, о. Ал. Дикий Архикатедральний вікарій у Львові, Лукія Жигаль, жінка па-

роха і 8 дівчат, членів товариства св. Йосифа Обручника: Пелагія Деркач з Милашович, Юстина Нос з Желехова Вел.,Катерина Король з Желехова, Марія Бурбак зі Словіти, Текла Стурипівна з Винник к. Львова, Анна Ставінська з Годовиці, Марія Заваліївна з Ясниськ і Ганна Заваліївна з Ясниськ.

Від Митрополита відповідь прийшла скоро, 30.01.1914 р. з підписом самого Митрополита Андрея, який цей статут затвердив і позволив облекати кандидаток і назначив їм Ординарійним комісарем о. Александра Дикого. Рівночасно провізоричною настоятелькою для них іменував дівчину Марію Завалій, яка перша мала сама внести подання до Ординаріату про облечини.

Губернаторство прийняло до відома це Товариство 17.01.1914 р., але відповідь через Староство прийшла 19.02.1914 р. Тепер вже перед Церквою і державою їхнє Товариство набуло легального статусу. Це була велика радість для них і надія на розвиток. Тішило їх саме право на існування, але не назва. Особливо Марія Завалій, яка при облечинах прийняла ім'я Йосафати, мріяла про продовження Товариства, яке від 1792 р. існувало при гробі св. Йосафата. Всі дівчата домагалися цієї назви: Йосафатки. О. Жигаль пише до Митрополита 17.03.1914 р.: "Наші сестри разом зі мною надумавшися зріло і розважно, рішилися прийняти назву від імени св. священномученика Йосафата Архиеп. Полоцького, а то аби руському народові стати молитвеницями за захованням єдинства з Церквою Римською, як се було в життю св. Йосафата, стати діячками словом і життям, в тім напрямі працювати над виробленням привязання синівського у руськім народі до св. Апостольського Престола і в особенности до кождочасного Святійшого Отця, а дотично східних відлучених Церков мати за обов'язок щоденний молитися і покутувати, жертви зі себе приносити за святе з'єдиненя.

Се жертвованя своїх сил і зібностей і свого посвяченя в дівицтві для висше сказаної справи малоби бути знаменним свідоцтвом наших сестер під іменем св. Йосафата Кунцевича"

Після цього листа о. Жигаль писав ще іншого, в якім просив про остаточне затвердження згромадження сестер ім. св. Йосафата. На цей його лист Митрополит відповів 4.06.1914 р.: "В цілі узискання дефінітивної апробати згромадження св. Йосафата в Кізлові поручається Вашій Всч. прислати нам точно виготовлені правила."

Хто ж були ці перші члени Товариства св. Йосафата? Про це каже нам о. Жигаль у листі до Митрополита 17.03.1914 р.: "Це дівчата, що при отцях Василіянах в Крехові і у Львові виховувалися в католицькім дусі і українській національній свідомості, а не москвофільській. Сестри не політички, але і не зрадниці - дочки русько-українського народу".

Отже, кому дороге бажання Ісусового Серця, щоб всі були одне, хто хоче до того причинитися, ставайте в ряди Йосафаток, під прапор св. священномученика Йосафата, на якім написано - "щоб усі були одне", про що він молився і за що віддав життя.

ПУБЛІКУЄТЬСЯ ВПЕРШЕ

УКРАЇНСЬКА ГОЛГОТА

(до історії першої відправи на Ясній Горі у Гошеві)

О тут бути монастирю. Звідси, з стометрового скельного мису, що круто виступає над рівниною, з оселі вищого виміру споглядати близькі зорі й далекі доли, благими думами й молитвами населяти голубий обшир Підгір'я, яке десь там, внизу, у вирі житейських пристрастей, тривог, хвилинних радостей, марнослав'я і марнослів'я. Отут в голубому небі пливтиме срібна баня увінчена хрестом і підніматимуть люди змучені суєтністю очі до неба, і спокій та вмиротвореність зійде на спраглих з долу, причастям вічності.

У всій своїй повноті, неосяжній завершеності, гармонії овиду й наземної дрібної сізіфової праці сотень поколінь, життя набуває тут інших вимірів. Все, що внизу рутинно-звичне, як от дощ чи сніг, буря чи спекотна тиша, на крутому мисі - завжди епічне, первородне, з печаттю потуги творця.

"Я слуга Твій, звертаю очі мої до пристолу Твого Чудотворного образу, що побожні предки мої по Твоїй святій волі поставили на ясній Горі в Гошеві, де сотні літ мої діди і прадіди приходили черпати Твої святі ласки і посв'ячення. Сьогодні я спішу на це місце святе, де стільки сердець наповнилось любов'ю, де стільки душ знайшли дорогу до Тебе, Маріє. Хоч сьогодні сплюндровано це святе місце, збезчещено Твою святиню, я вірю, що Ти не відступила від вибраного тобою місця і звідси благословляєш своїми ласками тих, що духом спішать і думкою линуть до Тебе".

Підвожусь з колін із того місця, де ще недавно стояла сиротлива дерев'яна церква, а нині в передвечірній травень року 1988 - останки згарища, здається ще гарячі з ядучим гірким присмаком недотлілого старого дерева - і вузькою стежкою здіймаюсь до забутого монастиря, що на Ясній Горі, до монастирської церкви, до Чудотворної Ікони Матері Божої Крутий самотній плай, пообіч - густий буковий ліс. Від часу, коли я почав підніматися, мене переслідує сильне відчуття присутності великого натовпу: покалічених і хворих, немічних і спаралізованих, сліпих і глухих. Юрба рухається, повільно протискаючись до вузького підйому і голосів не чути, тільки жести рук благально тягнуться до мене - стою на чолі процесії погорджених, що на колінах, промацуючи кожен сантиметр кам'янистої стежки, повільно піднімаються за дивом. Біла хвиля тісного натовпу поцяткована вишиваними червоно-голубими рукавами, картатими запасками, малиновими поясами: гологолові і в білих хустках, русяві й смолисто-чорні з випаленими лицями; жебрущі каліки і статечні газди, сивобороді старці й тонкостанні юнки - всі єдиним потоком несуть тягар гріха аби лишити його там, високо біля пристолу Матері. Я не чую голосів, тільки шум букового лісу, хоч натовп молиться і співає. І напевно протяжний, як краючий серце біль, спів вибліднює лиця, і запалює пригаслі в нещасті очі.

Невидима процесія моєї потривоженої уяви спиняється біля капличка - грота, світло свічок розвиднює напівморок букової гущавини. Я йду

вище, я тут уже був, усе далеко знайоме, як спогад про рідну домівку, де кожен предмет, найменша річ вириває з пам'яті огорнуті серпанком меланхолійної задуми епізоди життя. Дрібні й малозначущі, вони стають вагомими й повнокровними в картині-епізоді. Живемо з ними ціле життя й забираємо з собою. Лише зрідка нагадують про себе, викликаючись як голографічні ілюзії на пересіченні сум'ятних настроїв, роздоріжжі думок, коли крізь хащі болючої мізерності конфліктів поза собою і в собі вперто продираєшся до себе.

Року 1975 я вперше піднявся крутим плаєм до славного колись відпустового місця. Підходимо до високого паркану-сітки (зі мною був мій приїжджий товариш) й кількох рядів колючого дроту від урвища, і спиняємось перед несподіваним червоним полотнищем над воротами "Добро пожаловать!" Для сирітського притулку, який розмістився в монастирських келіях, на перший погляд незрозуміле, але глибоко символічне запрошення. Гурт дітей 4-5 річного віку оточує нас, не звертаючи жодної уваги на незадоволені застереження вихователькок. До нас тягнуться маленькі ручки. Неохайний казенний одяг дітей віддає затхлістю застояного краму. Для усіх оцих покинутих і підкинутих, справжніх сиріт і незаконно народжених, що не спізнали тепла материнських грудей, надійного захистку батьківських долонь, ми були...

- Таточку, забери мене звідси! Окремі вигуки скоро зливаються в хор і благальні очі, що на якусь мить спалахнули надією, роззброюють нас. Ще за хвилю до того певні себе, амбітні і горді силою й молодістю з впорядкованим міцно (як нам здавалося) внутрішнім світом, задоволені, що ми могли сказати їм, сиріткам з Ясної Гори? Вся ота схоластична фразеологія, справки філософські, все вмить розлетілося як непотріб банальний і фальшивий. І розчулені, приголомшені стояли ми, зрадливі сльози зніяковіння з трудом приховуючи.

- Таточку, забери мене додому! - майже фальцетом прокричав рудоголовий малюк, останнім зникаючи в темних дверях їдальні-трапезної.

Відтак ми з тяжким серцем оглядали обдерту, спаплюжену рукою варварів монастирську церкву. Здавалося, що всередині розірвалася бомба. Облуплені стіни, здерті фрески, розламані хори. Серед церкви мішки, бочки, ящики, бруд, сміття і жахливий мишачий дух пустки. Де Іконостас? Де образ Чудотворний? Де ікони? Шматки битої цегли, штукатурки, битого скла вітражів лунко хрустять під ногами. Варвари! "Моголи, Моголи".

Пізніше лежали ми в полі, що десь на лінії горизонту вінчалася голубими відрогами гір. У високих травах, як два хрести, вимовчували почуте й бачене. Зовсім невисоко пливли хмари. Сірі й білі. Сірі надовго закривали сонце, кидали на нас тінь і здіймався вітер, і вмовкали в травах бджоли, завмирали на квітах метелики, тривожно схилялися над нашими головами довгі ромашки. Білі хмари оминали сонце. Ми заплющивши очі, слухали збуджений шум комашви й стихаючий шепіт різнотрав'я.

Сонце, небо, земля, трави, бджоли й метелики - все в одвічному русі доцільності, мети, довершеності. Лише ми випали з ритмічної круговерті заведеного колеса і місця свого не бачимо в ньому, Силу й розум повернули проти себе, втратили глибинний зв'язок з Богом і землею. І як дикі ординці одержимі духом нищення й самовозвеличення. Сьогодні нищимо те, за чим завтра будемо тужити, вбачаючи у знищеному вищий сенс. Обплетені хаосом слів, що як колючий дріт не допускають до нашої сві-

домості справжні знання, сковані страхом відчуженості, тугу душі носимо в собі, і лише зрідка той туск ув'язненого духу проривається криком відчаю, неприкаянності, і остання надія - молитва для тих, хто ще годен отворитися Господу: і смерть, як збавлення, для зневірених, що душу свою замурували каменем зневіри і цинізму. Я бажав збавлення, водночас сподіваючись від майбутнього одкровення вищого сенсу усього сущого. І смерть постала, як повернення до невідомих джерел, до першооснови життя, до домівки, аби відтак знову піти в світ, набравшись сил, терпіння, завзяття. Я вже не боявся повернутися додому, який би суд Отця й Матері мене не чекав, але я не до кінця розумів сенс моєї теперішньої земної мандрівки; я не знав, що маю зробити я, і чому саме я?

І згадав, що колись відчував на собі погляд і руку, що вела мене з дитинних літ, коли перед сном проказував "Ангеле Хоронителю мій", і Ангел стояв наді мною, і Мати Божа дивилась на мене материнськими очима, коли мене мучив сором негідного вчинку, я плакав тихо і молився до свого Ангела і мені ставало легше, я засинав - Ангел клав на чоло свою руку і стояв коло мене цілу ніч. А в сні я починав літати. Легке ширяння в просторі переповнювали мене радістю. Часом я стрімко падав, але раптом чиїсь невидимі руки підхоплювали мене і я знову піднімався вгору. Я знав, що це Він, мій Ангел Хоронитель. Інколи було інакше: я починав падати і ніхто мне не ловив. Я з криком прокидався, серце шалено билося, піт страху покривав мене. Я довго не міг заснути, складав молитовно руки проказував "Ангеле..." і скоро засинав.

Я довго лежав у траві і болісно переживав падіння, не з кручі, як колись у сні, а з надутого егоїзмом постаменту, і мені бракувало слів молитви, бракувало бодай маленького чуда віри. Розчаровані собою і світом зійшли ми в доли і ниючу ностальгію довго ще носили з собою.

Так було тоді в перший раз. Тепер я не один. Десь позаду процесія паломників моєї гарячої уяви, може їх зустріне гурт монахів, священиків, чудотворна Ікона Матері Божої, що обрала собі Ясну Гору для творення чудес зцілення і натхнення. Тиша призахідного сонця. Сьогодні зі мною і ти викликаю тебе силою своєї любові й разом будемо слухати орган лісу й гір, станемо до молитви аби торкнутися розпеленаного від тісних пут дійсності душею тонкого вібрування енергій космосу. Відчуємо руку Творця, що як вмиротворюючий подих вітру торкнеться наших горячих голів і сльоза каяття за свої і чужі гріхи любов'ю і жалем до усього сущого викотиться з твоїх голубих очей. Аби не сполохати мить прилучення я не наважуся поцілувати твою руку. І являться нашому відкритому й очищеному внутрішньому зору усі, хто був, хто буде.

Добро є праця й мисль, що Божу Іскру розпалюють, прилучають тебе до потуги Творця, творцем тебе робить, що зігріває й сповнює сенсом кожен день життя, одухотворює кожну річ. Все, що не дарує радості праці й думки, що в прихоті настрою сум'ятить світ, поділяючие на чорне й біле, руку твою здіймає на творення суду - зло є, навіть коли в білій тозі благих намірів, бо користь у тім плотська, і нема в тім любові Божої.

Ти бачиш було так.

Довга вервечка підвод з деревом тягнеться з лісу до Ясної гори. Жвавo рухаються будівничі. Всі в білому. Довге спадаюче до плечей волосся, на чолі підв'язане плетеною стрічкою. Завершується церква. Ще не викінчена стрімка баня тоне в яскравому небі. В тіні крислатого бука монах виписує Ікону, збоку другий вписує до літопису-хроніки великим пером: "Року Божого 16 ... церква й монастир згоріли". Надовго замислюється,

спинивши очі на іконі. Як бліді водяні знаки виникають і розтають в тумані часу життєві записи-міражі з товстого літопису.

"Оснував монастих Євстахій Шумлянський ротмістр короля Яна Казиміра, року Божого 16... З кількома монахами скінчив тут своє життя".

"Монастир горів..."

"Монастир горів..."

"Монастир горів..."

"Силами вірних відбудований".

"Жертвами родини Шумлянських, Струтинських, Чолганських, Гошовських кріпне монастир, розбудовується. З дарованих грунтів в тяжкій праці й щоденній молитві живуть монахи".

"Року 1736 об'явився чудотворний образ Пречистої Діви в родині о.Андрія Шугая з Хороброва".

"Стараннями Миколая Гошовського Року Божого 1737 в навечерії свята Преображенія Господнього поміщено Чудотворний образ до монастирської церкви.

"Многі чуда оздоровлення, спасіння сталися".

"Року Божого 1834 закладено будову мурованої церкви. Докінчено будову в році 1842".

"Іконостас установлено в 1876 році"

"В грудні 1842 року війт з Перегінська, за оздоровлення дарував дзвін, що важив 15 сотнарів".

"Многі чуда оздоровлення тіла й душі сталися перед Пречистим образом, о чім клятвенно даєм свідчення, яко очевидці..."

З високої дзвінниці глухо падає півторатонний дзвін, здригається земля. Тремким гулом сповнюється простір. Хрестяться селяни і монахи. Навколо поверженого й розтрісненого латунного гіганта, що ще недавно оглашав доли, закликав до молитви, порядкують жовніри. "Ради спасіння священної монархії, найяснішого нашого цісаря, перед лицем смертельної загрози ворога зі сходу повеліваємо переплавити дзвони на кулі".

Хто сподівався, що після XIX століття наступить XX? Переплавлені дзвони жерлами гармат довго стрясатимуть доли й гори. Довгі колони армій, біженців, полонених, жебраків, сиріт проходитимуть трактом, спиняючись під Ясною Горою на короткий перепочинок, на ніч, до молитви.

Після недовгого міжвоєння жерлами гаубиць знову озвуться переплавлені дзвони і кров найстрахітливішої із воєн залиє овид. І фашисти розстріляють священиків і монахів за укривання євреїв, за виконання настанов послання митрополита Андрея Шептицького - "НЕ УБИЙ!" А коли хвиля коричневої чуми потоне на заході, нові колони арештованих потечуть на Схід, аби загубитися назавжди в білих просторах Сибіру, і разом з нещасними вигнанцями підуть міряти безкінчені дороги й роки священики, монахи, монахині, вищі духовні достойники, аби там, в невідомому бути разом зі своєю паствою.

ОО. Шабан, Янтух, Білан, Повх - найстарший монах, найдужче мучений НКВС помер через півтора року. Монахи Йосип, Білик, Пафнутій, Марела - всі засуджені до 25 років. Відбули 9 років, амністовані. Того ж 1950 року після арешту священиків і монахів у монастирській церкві, що пережила століття й дві світові війни, хоч була постійно на відкритому місі під прицілом гармат, відбувся відьомський шабаш. Гуляли молодці із НКВС. Цілу ніч у п'яному угарі нищили все, що можна було розбити, потрощити й перетворили храм на склад. Сліди Чудотворної Ікони зникають, як і згадки про монастирську хроніку. В руки спекулянтів потрапля-

ють цінні картини "Христос оздоровлює хвору дитину" і "Ангел Господній", частина бібліотеки зберігається до 1982 року в дочки отця Андрія Галандюка, що проживала в місті Болехові. О. А.Галандюк - один з найкращих катехитів Львівської дієцезії, автор "Історії Старого і Нового Завіту", та "Катехизму для старших класів". Після смерті дочки о.Андрія наслідник спадку, все, що встиг продав, а решту за наказом КДБ спалив на власному подвір'ї.

А ще був хрестний хід. Темної ночі, як неофіти в язицькому Римі, під зливою дощу й ненависних поглядів охоронців спокою й порядків йтимуть люди до церкви на Ясній Горі, по черзі нестимуть хрест з молитвами й співами. Важко вириватимуть ноги з темного болота холодні й мокрі, але натхненні радістю сходження, на Українську Голгофу. І церкву відкриють, і відсахнуться охоронці від воріт під впертим натиском очей паломників, і освітиться церква вогнями свічок, і приберуть храм, вигнавши нечить, і цілу ніч триватиме Літургія. Перша від 1950 року. І сльози піднесеної радості тектимуть з очей вірних, і вістка долами й горами піде. І люди казатимуть, що годі боятися, скривати час відстояти себе й свою церкву.

Співатиме й молитиметься тисячний гурт в ясності свічок, а навколо з темних кутів видивлятиме можного тьма, аби за наказом найвищого володаря тьми кинутись на світло, в'язати й бити, крутити руки й заковувати, і висилати, висилати, висилати!

Та сила Господня тої ночі буде сильнішою, люди стрінуть схід сонця із переповненими серцями радістю єднання в сильній молитві понесуть благу вість про хрестний хід в далекі і близькі оселі.

А коли опустіє Ясна Гора, тьма, скривишись за тінню дерев, виставить металічні грати на церковних дверях і, обпікаючи пальці, заварить вхід до храму. Потираючи руки, радо танцюватиме навколо обдертої будівлі. І не дано тьмі зрозуміти, що вже пізно, що люди вже народили й воскресили той храм віри в своїх душах і серцях, і понесли його з собою. Де зник страх, тьма жити не може.

Опускаємось на коліна. Перед нами не спаплюжена будівля храму - престол Діви Марії. Очі свої звертаємо до стіп її.

"Я черв земний, в болоті й з болота
В хворості тіла, упадку сили духа
Зір свій здіймаю до Тебе, до Ясної Гори
До світла любові, яким Ти запалюєш
Свічку душі моєї, і гаснуть потемки
Болю, і утверджуюсь у вірі, стаю людиною
Пізнаю сенс життя і хрест мій стає легшим
І смерть не страшить мене
Бо відкрилась мені таїна вічності, бо
Той, що смертю смерть здолав, путь до
Спасіння осіяв. На Тебе Мати Божа і
Сина Твого покладаюсь. Амінь.

Ярослав ЛЕСІВ
член Комітету Захисту Української
Католицької Церкви, липень-серпень 1988 року.
Гошів - Ясна Гора - Болехів.

Павло Аллярд

ЖИТТЯ СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

(Продовження. Поч. в № 5)

СТУДІЇ

Однак, прийшла вже хвиля, коли науки і розмови при родиннім вогнищі вже не вистачали юнакові. Прилюдне виховання вважалося конечним, щоб підготовити людину з вищою культурою до громадських урядів або державних чи суспільних обов'язків. Василія, що під проводом свого батька закінчив свої студії граматики, післала до Кесарії, щоб там вчився реторики і філософії. Батьки Василія, такі знані й такі поважні в столиці Кападокії, віддали їй свого сина, який легко знайшов би провідників і покровителів поміж численними приятелями, що їх вони там залишили. Кесарія Кападокійська мала все що потрібне, щоб з огляду на віру й звичаї заспокоїти батькову журливість. Мало було в державі таких християнських міст. Там можна було зустріти тільки невелике число поган. Їхні свята та обряди там майже занепали. Дві їх святині Зевса і Аполлона, старих покровителів міста, були вже знищені або мали бути знищені з волі сенату та народу. В такому місті навчання також повинно було б бути наскрізь християнським. Зрештою, Василій-батько знав учителів, яким мав поручити свою дитину. Василій там мав багато чого навчитись, то ж, приготований науками свого батька, він незабаром став у першому ряді. Григорій Назіянзенський каже, що Василій перевищив усіх співтоваришів і дорівнював своїм учителям; був звершеним бесідником уже у стіп бесідництва, філософом, хоча слухав перші лекції філософії. Задля поваги своїх звичаїв він ішов наввипередки із самими священиками. Народ і старшина міста гордилися таким учнем.

Коли Василій вичерпав джерела, які йому постачала наука в Кесарії, він виїхав до славних шкіл Константинополя. Такий був звичай у 4-му столітті: переходити з міста до міста та шукати славних професорів, щоб здобувати собі знання. Найревніші посвячували для цього всю свою молодість, а навіть початок зрілого віку; деякі студенти, як Григорій Назіянзенський, готувалися до прилюдного життя так усильно аж до тридцятого року життя. Така безінтересовна гонитва за знаннями була честю для 4 століття і цього вистачало б, щоб піднести в очах істориків цілу добу, якою вони є надто схильні гордувати. З цією ціллю студенти відбували довгі і невигідні подорожі, наражали себе на небезпечні плавання, як ота, в котрій Григорій Назіянзенський мало не втратив життя. За прикладом євангельського купця посвячували все, щоб здобути одну єдину перлину - знання. Без сумніву, ці відомості, яких шукали з таким великим запалом, видавалися б для нас не вистачальними. Незмірна ширина природничих наук була дуже слабо висвітлена, історія займала не багато місця - все прямувало до того, щоб гарно писати і красно говорити. Однак, наука цього мистецтва обіймала студію всіх класиків минувшини і все те безмежне багатство прози і поезії, що є таке цінне у формуванні духа. До неї

долучується філософія, звиродніла, без сумніву, після Платона і Арістотеля, але яка ще в 4-му столітті видавала не одного оригінального і глибокого мислителя. Щоб оцінити, як слід, це високе інтелектуальне виховання, вистачить пригадати те, що йому завдячують такі велетні духа, як Василій та Григорій Назіянзенський.

Не маємо докладних відомостей ні про час, в який Василій перебував у Константинополі, ані професорів, на виклади яких він ходив. Більше маємо відомостей про його чотири - чи п'ятилітній побут в Атенах. Столиця Атени тоді була предусім університетським містом. Те, що притягало до неї чужинців, - це вже не були красномовність політичних бесідників, величні твори поезії, чудеса мистецтва, що виходили з-під долота різьб'яра або з-під циркуля архітектора. Школи в Атенах пережили згаслий блиск столиці і позбирали залишки її слави. До її катедр збиралися учні не лише з усіх країв, де панувала грецька мова, але й із Заходу. Вони однаково пристрасно віддавалися як забаві, так і науці. З різних причин творилися між ними партії, процвітала інтрига, професори між собою ревнували, коло них гуртувалися студенти та з великою завзятістю змагалися одні з одними. Студенти також ділилися за різними народностями. Хоч і не була це офіційна різниця, проте, можна сказати, що в Атенах вони були поділені на національні гуртки. Кожний новачок, який вступав у це бурхливе університетське життя, повинен був пройти через різні випробовування й приниження. Василій, призвичаєний до пошани, свідомий своїх успіхів, з природи поважний та здержаний, делікатного здоров'я, був би багато натерпівся на початку свого перебування в Атенах, коли б не зустрів вірного друга й опікуна. Тим другом був Григорій Назіянзенський. Він познайомився з Василієм в часі студій у Кесарії, однак ніщо не свідчило, що в цей час між ними були сердечні взаємини. Після побуту в Кесарії вони відразу розійшлися, кожен своєю дорогою. В той час, коли Василій виїхав до Константинополя, Григорій навчався у бесідника Теспезія, потім деякий час перебував в Олександрії, де Дидим займав кафедру, прославлену колись іменами Платона й Орігена. З Олександрії він подався морем до Атен, де перебув страшну бурю. Коли прибув Василій, Григорій вже мав авторитет між студентами Атен, тому, завдяки йому, Василієві вдалось оминути всі випробування новачка університетського життя. Так, розповідає Григорій, зав'язалася їх дружба.

Одна подія ще більше зміцнила їхню дружбу. В Атенах навчалося багато вірмен; деякі з них знали Василія, дехто з ним навчався в Кесарії або ж пам'ятали лекції його батька. Але ці спогади не стільки сприяли їхній прихильності до Василія, скільки були нагодою до заздрості. З першої зустрічі ці старші студенти, котрі носили "планці філософів", заздрісно дивилися на новачка, "чужу людину" їхній нації, якого всі звідусіль оточували пошаною і привілеями. Вони готували йому прилюдну розправу, надіючися втягнути його у хитро придуману засідку. В першій філософській дискусії Василія з вірменськими студентами Григорій стояв проти Василія, однак, бачивши мудрі відповіді молодого філософа, став по його стороні. Йому подобалося, як Василій переконливими доказами змушував замовкнути своїх противників і ставав паном поля битви. З того дня призвід Василія і Григорія стала нерозривною. Вони мешкали разом, гуртуючи навколо себе громадку найкращих і найспокійніших своїх товаришів та уникаючи бенкетів, видовищ і гучних свят. Василій та Григорій знали лише дві дороги: до церкви та до школи.

Далі буде.

В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ТЮРМІ

Після п'ятиденної ревізії у Гошівському монастрі, 27 березня 1950 року всі священики цього монастиря були арештовані, а між ними один монах-законник. Серед арештантів були: о. Павло, о. Мар'ян, о. Шабан, о. Роскоп Павло і я - Янтух Ігнатій. Як тільки привезли нас на вантажній машині в тюрму, то зробили загальний обшук, відтак віддали всіх нас до лазні. Всі речі і одяг треба було здати в прожежню, а в лазні вже було більше людей. З палицею в руках стояв наглядач. Очі його палали вогнем ненависти до нас. Підганяв то того, то другого, щоби скоріше милися. На таку поспішність не був спроможній 90-літній о. Повх. Ось свиснула палиця і перший удар впав на старця. Дався чути зойк, що прошив серця всіх в'язнів. Спалахнув гнів проти ката. А ось гурток сильних мужчин щось між собою шепоче, рішають кинути ката в бак з окропом. "Ради Бога, не робіть цього" - сказав я. Та небуло часу переконувати, бо почули голос: "Виходити з лазні!" Нас зібрали всіх разом, коли ж ми одягнувшись стояли то начальник сказав: "Ну, отці, прощайтесь назавжди, хіба побачитесь на Божому суді."

Усіх нас розподілили по номерах в підземеллі тюрми. Мене, наймолодшого священика, сказали поселити в камеру під 10-тим номером. Заскреготав в замку ключ і заметушилось щось у номері. Коли відчинились двері, то на мене вдарив дуже неприємний запах. Попід стінами сиділи на підлозі білі, білі в'язні. Всіх було десь 20-30 чоловік. Ні ліжка, ні крісла, ні стола, ні нар я не бачив. Тільки в одному куті була бочка з водою, а в другому бочка з екскрементом. Я поздоровався з ними і відрекомендувався. "А чи є у Вас що закурити?" - таке було перше питання в'язнів. "Я некурящий." відповів я хриплим голосом. Тут підійшов парох с. Лоленя, добрий мій знайомий, і каже: "Не дивуйтеся, отче таким питанням, в нас таке сперте повітря, що коли ви б кинули сокиру, то вона затрималась би над нашими головами, а якщо закурити, то наступить дезинфекція і трохи полегшає." Відразу я почав пригощати всім що мав, а особливо хлібом і салом. Я здивовано дивився як люди жадібно їли. Шепчу отцю на вухо: "А чому такий брудний у всіх одяг?" А він відповідає: "Ніколи тут не миють, хіба хто приханцем чаю щось сполоче, але за це чекає сувора догана." І справді чотири місяці одягу не прали і не міняли. Я набрав у тюрмі такого переконання, що цей гріх катам не можна простити. Але ще щось гірше чекало нас в травні і червні. Це були спекотливі дні, а в підвалах страшна задуха. Ми цілий день заливались потом. Долівка ставала мокра, так що не було місця де сісти. Люди сиділи напівголі, бо інакше було неможливо. Ночами гуділи і не давали спати біля самої тюрми трактори, заглушуючи розстріли людей без суду.

Страхи, побої не дались мені так важко відчути, як-та нелюдська брудота, через яку повітря ставало нестерпне. Раз ми заспівали пісню, та тут же відчинилась фірточка і за кару дали нагану - цілий тиждень не відчиняти віконця. Одинокий порятунок була для нас дірка у замку в дверях. Ми підходили і кожен дихав тим мінімальним джерелом повітря. Страшні злочини, може зовсім незнані світом. Ранішня і вечірня молитви відбувалися завжди спільно, проводив їх один кремезний гуцул. Всі лягали спати на голій підлозі і цілу ніч світилось світло. Тоді зі шпар підлоги виліза

ли великі таргани, які гризли лиця сонних людей. Я мав велике лляне простирало, під яким спало аж четверо чоловік, накриваючись від стіп до голови. Таргани не в змозі були нас зачіпати. По 16-х тижнях нас повезли у вантажній машині на суд. Перед тим хтось повідомив нас, що таки кинули когось в лазні у окріп. Коли ми приїхали, то наказали якнайскорше зіскакувати з машини. Але старенький о.Повх не міг цього зробити. Тоді два дебелі НКВДисти схопили його за голову та бороду і сунули по відкритому борті. Дався чути болячий зойк, а довкола заплакали люди.

На суді не було зовсім людей. Судив всіх суддя Шатайнюк. Біля нього секретарка і адвокат. Оборона його була така: "Всі вони заслуговують на суворе покарання, крім Янтуха." Засуд звучав так: "Отця Повха - 25 років позбавлення волі, о.Павла, що говорив з своїм учнем, пропагандистом УПА - 25 років, о.Шабана за проповідь - 10 років, а мене за книжку Ганни Барвінок і за синьо-жовтий прапор, що зберігався в моїй келії - 10 років.

Ось такі страхіття довелось мені було пережити. Без віри я б цього не переніс. Тільки з Богом можна пережити всі терпіння. Тому з радістю приймаймо з рук Бога всі удари долі, що з любов'ю і премудрістю керує нашим життям та дякуймо без нарікання за цей хрест. Завжди вірмо, що Бог допускає терпіння, але й дає ж силу перемогти їх. Нехай же буде ім'я Господнє благословенне на віки вічні. Амінь.

Хрестна дорога в Крехові

БОГ Є ЛЮБОВ

У першому посланні св. ап. Івана читаємо: "Ми любимо Бога, бо Він перший полюбив нас" (4.19).

Ще в Старому Заповіті сказав Господь Бог до людини: "Любитимеш Господа Бога твого всім серцем твоїм і всією душею твоєю, та всією силою твоєю". Апостоли стали проповідувати цю істину всім народам. "Бог є Любов, - каже святий Іван, - і хто перебуває в Любові, той перебуває в Бозі, і Бог перебуває в ньому".

"Понад усе, - каже святий Павло, - будьте в Любові, що є зв'язок досконалості" (Колос. 3.14). Любити Господа Бога з усієї своєї спроможності - це заповіт, це єдине завдання людського життя у цьому світі, це - сама святість".

Бути святим - це означає не творити чуда. Це тільки любити Господа нашого Ісуса Христа цілим своїм серцем, довірятися йому беззастережно, та непохитно вірити в його Любов.

Святість - це здатність кожного упадку з людської слабості вибрати собі за притулок розпростерті рамена Господа нашого Ісуса Христа та прохати про видужання.

Святець - це не той, хто знемагає від самокатування, і не той, хто ховається в далекій пустині. Святець навіть не той, хто дивує світ блиском своїх добрих справ, або підневолює його могутньою силою слави. Навпаки, святець - це той, хто у спокої здійснює свої станові обов'язки і тим служить Богові. Тільки серце просить у нас Господь наш Ісус. Любимо Його - то все гаразд. Геновефа та Паскаль Байлон були пастухами, при тому любили Господа та й освятилися. Ісидор був хліборобом, Зита - домашньою прислужницею. Кренек шевцював, а Венедикт Лябре - був жебраком. Але в них усіх було тільки одне заняття: вони любили Господа Ісуса так нестримно, що забули про самих себе. Таких тьма-тьменна. Божественний учитель вибирає собі їх кожного дня і у велетенських сучасних Содомах, і в маленьких християнських селищах, у палацах багачів і у халупках злидарів.

Він наче поспішає, наче боїться, що забракне часу для поземних справ Любові та рясно обдаровує ласкою душі покірних і повних довір'я.

Тебе Він також хоче зробити святцем. Він кличе тебе до себе на духовне свято Любові. Не лякайся, що ти кволий та невитривалий. Господь наш добрий та могутній. Чим більше в тебе полум'яної, глибокої та чистої любові, тим глибше поринаєш у нутро Пресвятої Трійці. Яка чарівна думка: "Тут, на землі, зажити життям, що триватиме по віки вічні!"

Божу любов до людей виявляв Ісус Христос усе своє життя. Але в останній день здивував Господь небо і землю. Він занурився у бездонний океан принижень і горя для порятунку винної людини та з любові до неї.

Взяли Його та й зв'язали, волокли і били в лице. Залізні гачки пошматували його тіло, голову поранило колюче терня. Його лице покрили гидкі плювання. Рамена порізало хресне дерево. Руки й ноги пробили цвяхи. Суглоби його порозтягали, нерви порвали. Бороду йому вирвали, неутрощі й губи спалило спрагою. Очі його зайшли згустками крові, а вуха його поранили богозневажники. І все це зробив ніхто інший, як Любов.

Моя душе, розмірковуй про муки свого Господа. Запитуй себе, чому є стільки страждань? Все ж сповнилося тільки для спокутування Твого гріха та щоб здобути Твою Любов.

Одного чарівного вечора над берегом озера сповістив Христос своїх учнів про будову своєї церкви, та те, що фундаментом має бути Любов. Ось чому і питається св. Петра: "Чи любиш Мене?" Тому, коли хочемо належати до Христової Церкви, до його стада, мусимо завжди мати в серці і на устах: "Так, Господи, Ти знаєш, що я люблю Тебе".

Далі говорить Господь: "Як хто любить Мене... ми прийдемо до нього і оселю заложимо в ньому".

Три Божі Особи живуть у такій людині і в її душі продовжують Вони своє величне життя. Тим самим людина бере участь у Божому житті.

Отож, дорогі брате-сестро, не бентежся своїми провинами. Проси прощення і долі, невтомно люби Господа!

- Любов навчить тебе завзяття у боротьбі;
- Любов привчить тебе визволяти свій розум від непотрібних думок;
- Любов навчить тебе покори та усмиряння твоїх пристрастей;
- Любов відтягне Тебе від земних дібр.
- Любов зробить тебе приятелем Ісуса.
- Нарешті, любов навчить тебе залишити себе самого, щоб бути одно з Христом; жити-діяти і терпіти за його прикладом. Тому все починається, удосконалюється і закінчується ЛЮБОВ'Ю.

о. Йосип Будай, ЧСВВ.

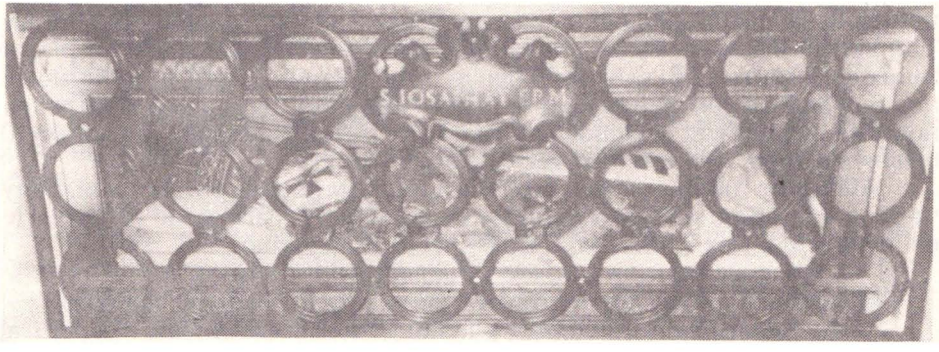

Домовина з мощами св. Йосафата в базилиці св. Петра.

Роман Брезіцький

ОТЧЕ, КРИЧІТЕ!

Закінчувалася вечірня відправа. Отець Стефан, як завжди, проводив її легко, з радістю та натхненням. Парафіяни це відчували, тому з ще більшим старанням долучали свої щирі молитви до голосу священика.

Не менше п'ятьдесяти чоловік прийшло на вечірню. Здебільшого - це жінки, кілька скалічених війною мужчин. Одні просили Бога, щоб повернувся домів чоловік, син, брат, інші дякували за те, що хоч живими залишилися... Люди під час молитви стають найбеззахиснішими, по-дитячому щирими і водночас надзвичайно сильними. Молитва, очищаючи минуле, обдаровує надією кращого майбутнього. І в цім її незнищенна сила. Люди, що стояли навколішки в храмі, ще мить тому були повні тривог, турбот виживання. А зараз вони відчували мелодію молитовної тиші, якусь підсвідому гармонію свого духа і оцього кам'яного храму. Власне, відчуття камінності храму не було. Храм ніби піднявся і став куточком неба. Людське житло, квартири, будинки якими б просторими не були, але вони завжди обмежені стінами, дверима, вікнами, долівкою, стелею. У храмі цього не відчувається. Усе зникає, коли владарює молитва.

За вікнами набрякали чорнотою сутінки. Вітер мав роботу з листям. Було сумно й тривожно. Тільки Церква мала у собі щось материнське, тільки церква...

Люди навіть не помітили як до середини зайшов міліціянт у напівзастебнутому кітелі, у фуражці трохи набакир. Прорипів яловими чобітьми у напрямку вівтаря. Пика горіла, мов розтятий навпіл кавун. Хода у міліціянта була нестійкою, він з кожним кроком похитувався з боку на бік. Тих кілька жінок, яких він турнув плечем, озирнувшись, відчули різкий запах самогонки. З блюстителя перло, мов з бочки. Жінки розступилися, подивовані візитом непрошеного гостя. Міліціянт зупинився коло тетраподу, на якім лежав великий золотий хрест. Кожну відправу святий отець освячував ним, кожен шлюб, народження і смерть.

Міліціянт гойднувся над столиком, вибалушивши очі на палахкочуче розп'яття. Видно, його п'яний мозок не відразу збагнув що це таке. Несподівано для всіх блюститель згріб хрест лівою рукою. -

І аж тепер люди помітили, що у правій руці у нього наган.

- Увага! - заричав і для підтримки свого ревища бабахнув догори.

Люди позадкували, забились у кутки. - Чого злякалися?! - зареготав міліціянт. - Бога ж нема! Нема! Дурнота...

Люди занімілі, а він стояв посеред церкви і круговими рухами тер собі розп'яттям по животі. Тер і реготав (невдовзі, коли у міліціянта народиться дитина то все містечко говоритиме, що немовля народилося майже без шкіри на животі - лише тонка прозора плівка затуляла нутрощі).

- Поклади хрест на місце і геть звідси, негіднику! - став перед п'яним міліціянтом о.Стефан. Закричав це таким тоном, що й самому все в душі і в тілі затверділо. Якби мав під руками яку-небудь палицю, хто зна чи би не довелося міліціянтові поспішно покидати храм або ж - стріляти во. Стефана.

- Но, но, попе! Скоро ми і з тобою порядок наведемо. Уніат, грек смердючий, - міліціянт посунув до виходу, але хреста на місце не поклав.

Люди спохмурніли, застигли з недомовленими молитвами на вустах. У декого з'явилася думка, що то поганий знак, коли з церкви забрано хрест. Бути ще якійсь більшій біді. Отець Стефан розумів, що за такий вчинок блюстителя порядку він міг би поскаржитися німецькій владі - якби це був німецький поліцай. Його б суворо наказали. Міг би поскаржитися і начальству українських повстанців - якби це був якийсь негідник з числа бійців УПА. Йому теж би не минути суворої кари. Але ця влада, темна, незрозуміла, жахка тільки посміється з нього, греко-католицького священика.

На другий день, вдосвіта, у двері плебанії о. Стефана хтось постукав. Ніхто ще так ранесько його не тривожив. Годинник показував шосту годину ранку. Це якраз був той час, коли о.Стефан вставав, вмивався, молився, снідав. З вікна побачив, що на порозі стоїть якась жінка. Не питаючи хто, відчинив.

- Слава Ісусу Христу, отче!

- Слава навіки.

Голову і плечі жінки вкривала велика, тепла вовняна хустина. Однією рукою вона притримувала кінці цієї хустини собі на грудях, прикриваючи ними другу, праву руку. Після привітання жінка вийняла прикриту руку - і о.Стефана пронизала радість. Незнайомка простягнула йому так брутально вкраденого вчора хреста.

- Візьміть, отче. То мій син вам передав.

- А де він його взяв?

- Знайшов. Сьогодні, уночі, на дорозі. Мало не наступив...

- Дуже дякую вам, жіночко. А ви хто будете? Певно не тутешні? Я чомусь не знаю вас.

- Не знаєте, бо ми тільки два дні як приїхали зі сходу.

- До рідних?

- Ні, мого сина сюди на роботу скерували.

- Ким він працює? - ...

- Якщо хочете, можете не відповідати.

- Та чому ж, я з цим і прийшла. Хочу просити вас про службу Божу за його здоров'я. А призначили його до вас начальником НКВС. На місце убитих...

- Начальником НКВС?

- Я дуже прошу вас, отче. Він у мене один. Зла доля його затягнула туди, але він нікого не скривдив, не вдарив.

- Я не знаю... А втім, якщо це правда, що ваш син підняв на дорозі хреста і передав мені, - хай буде так як ви хочете...

Ранкова гостя попрощалася. Отець Стефан поцілував розп'яття, помолився на нього і дістав велику полегкість у серці. Навіть ноги, його давно хворі ноги, здавалось, перестали щеміти. Біль в ногах давала про себе знати при зміні погоди а сьогодні якраз дуже купчилися хмари, видно, збиралося на дощ. Отець Стефан застудив ноги ще у студентські роки, коли вчився у Львівському університеті на теологічному факультеті. Давно вже ходив, підпираючись черешневою паличкою. Бо як минуло сімдесят років - тіло поважчало, од болю в ногах серед ночі підводився. А паличка допомагала, трохи брала ваги на себе. Отак вони удвох і прошкували до церкви - високий, і як на свій вік досить стрункий о.Стефан і гарно вирізьблений черешневий прутик. Це ним, тим прутиком, в окупаційному со-

рок другому старий священик лупцював двох поліцаїв-українців, які вели на страту батька і сина. Поліцаї були з місцевих, вони знали о.Стефана ще з дитячих літ.

Отче, та тож комуністи, - відбивалися ті від суворого отця, - ви відповісте перед німецьким комендантом!

- Я вам дам комуністи! Ану повертайте до комендатури, я відповім сам за них! Цих людей, як і вас, я знаю не один десяток літ!

Отець Стефан вільно володів німецькою. Він пояснив комендантові, що люди, яких він, комендант, наказав розстріляти, справді є членами КПЗУ, але далеко не по своїй волі.

- Туди, до комуністів, їх штовхнула складна життєва ситуація, - розповідав священик.

- Яка ситуація? Про що ви, отче? Закляті вороги - це ж однозначно.

Комендант поважав отця Стефана за добре знання німецької мови.

- Його посадили до в'язниці - там став комуністом.

-А син?

- А син пішов слідами батька. Вони просто нещасні люди...

Комендант наказав звільнити в'язнів з-під варти. І незабаром число парафіян о.Стефана збільшилося на двох чоловік...

На щастя комендант був людиною освіченою, не злою, текла в ньому кров якогось старого аристократичного німецького роду. Вихований на благодатнім християнськім ґрунті, він мав ласку до священиків. Якщо навіть найлютіший ворог, завойовник мав у серці хоч трошки Бога - він як той біблійний самарянин, подасть руку страждущому. Згодом з містечка, де мешкав о.Стефан, мали забрати тридцять юнаків та дівчат до Німеччини на роботу. Був уже складений список.

- Пане майоре, чи можна запобігти якось тому вивезенню? - забідкався о.Стефан. - То ж - розірвані сім'ї, плач, муки на чужій землі.

- Отче, чи не забагато ви на себе берете?

- Я - священик, я мушу брати все...

- То є вельми серйозна справа. За неї і ви, і я можемо поплатитися головами.

- Невже нема виходу?

- Вихід є, але він дуже непевний, повний ризику і небезпеки, - комендант і зараз не приховував прихильності до священика. Він хотів допомогти йому, бо у цій воєнній веремії, де люди довкруж огрубіли, озвіріли, раптом знайшлася людина, яка готова офірувати навіть своє життя задля інших. Це майора і дивувало, і сердило, спонукаючи до роздумів над власною поведінкою. Адже він, майор, теж вояк і теж зашкоруб у злі, що зветься війною.

- Як же зробити, аби не допустити того вивезення? - невгавав о.Стефан.

- А ви не боїтеся, що вас за це розстріляють?

- Боюся. Однак, кажіть...

- Значить, треба з усіх тих людей, з кожного конкретно, взяти підписку, що він чи вона ніколи не підійме зброю проти німецької держави, буде сумлінно виконувати всі вимоги та накази німецької влади. До того ж, усім цим людям потрібно знайти роботу тут, на місці. Ви, отче, мусите пожертвувати на це свій спокій та здоров'я. А у випадку, якщо хтось із цих людей буде спійманий на шкоді німецькій владі - вас розстріляють. А тепер ви згодні на такі умови?

Далі буде.

СЛАВА ЙОСАФАТОВИ

Слова: о. Антонія Онуферка. Муз.: Романа Левицького.

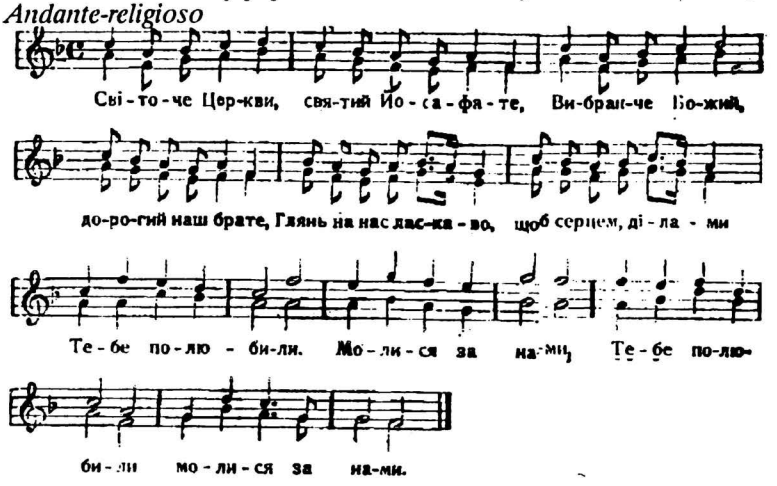

1.

Світоче Церкви, святий Йосафате,
Вибранче Божий, дорогий наш брате,
Глянь на нас ласкаво, щоб серцем й ділами,
2. Тебе полюбили, молися з нами.

2.

Яко добрий пастир, дав за стадо душу,
»При скалі Петровій, всіх зєднати мушу,«
А страдання, муки, смерть від врагів люта,
2. Не зломила волі - Христом не забута.

3.

Не забута й в світі, Кров Твоя - народу
Що тяжкий хрест носить за віри свободу
Голгофти страдання бють його віками,
2. Святий Йосафате, молися за нами.

4.

За жертву керваву, небо вінець дало,
Щоб зерно, щось сіяв з дня на день кріпшало,
Щоб раз вже Вкраїна із всіми сімями
2. При скалі Петровій, зєдналася. Амінь.

ЛЕГЕНДИ ПРО ХРИСТА

КОЗА ГАЇЗА

Була вся біла з чорними вушками - тому і звали її пастирі Чорновушкою, хоч правдиве її ймення було Гаїза.

Лежала на Вифлиємському полі в стаді кіз і овець, але не спала. Цієї ночі ніяк не брався її сон. Бо ж і нудна якась була ця ніч! Небо без зір, без місяця, а ясно мов удень. Тільки якась велика зоря з довгою косою світить на сході. Такої зорі Гаїза ніколи ще не бачила, ні найстарші кози про неї не розказували.

Та ось пастирі, що спали при погаслому вогнищі, зірвалися на рівні ноги. Гаїза нашорошила вуха. Згори сходили якісь ясні крилаті постаті і повели пастирів із собою. Гаїза не могла вийти з дива. Пастирі навіть не оглянулись на отару, а пішли кудись за провідниками. Що воно все те значить?

Вона хвилинку переждала, а потім і собі подалася за пастирями. Дорогу показувала ясна зоря, що саме в ту сторону посувалася. Тихо було довкола, але якась чудна видавалась ця тиша. Поміж сухими травами сунуло гаддя, мурашки копошилися в своїх кіпчиках, птахи тріпоталися в гніздах, вода в потоці якось нечутно переливалася пальми кивали гіллям, навіть степовий вовк пересунувся нишком попри стадо кіз і овець, а сторожкі собаки не забрехали.

Косата зоря спинилася над вертепом, що стояв при дорозі до Вифлиєму. Гаїза знала цей вертеп, бо часто заскакувала туди, щоб скубнути сінця з ясел і подратувати осла, що мав там своє стійло. Тепер не могла зрозуміти, що це таке є в тому вертепі, де спинилася косата зоря і крилаті постаті і пастирі.

Вона сміливо пересунулася вперед. Ніхто її не займав, усі з пошаною віддавали комусь поклін. Гаїза і собі заглянула туди і з дива мало не замекала. У яслах на сіні лежало мале Дитятко, а при ньому по один бік стояла молода жінка, а по другий - старець із довгою бородою.

„Це певно Мама і дідусь Малого," - міркувала Гаїза. - „Яке гарне оце Мале людське! Але чому Воно таке сумне? Так далеко дивиться кудись перед себе! Невже ж Воно хворе, а може і вмерло? Ану, побачу!"

І просунувшись ближче до Дитятка, почала своєю м'якою борідкою пестити Його ніжки й рученята. Малий розплющив широко очі, глянув на рогату тварину і всміхнувся - і раз, і другий, і третій. А за ним всміхнулась і Мати, і бородатий дідусь, і пастирі, навіть сумний осел весело крутнув головою.

- Ось як треба діток забаляти! - сказала Гаїза. - Малі мусять сміятися, радіти. Побачите, як Воно ще засміється!

І, відштовхнувши осла і вола набік, що зробити собі місце, почала Гаїза виводити перед Дитятком найкращі свої козячі танки і штуки. А вона була в цьому мистець. Ходила вихилясом, притупцювала ніжками, вертіла головою, немов хотіла взяти когось на ріжки. А Малий у яслах дивився на чудну танцюристку, а потім сплеснув радісно в рученята і зайшовся перлистим сміхом.

А за тим сміхом уся природа загомоніла і собі. Заревів віл і осел, заворкотіли дикі голуби, забриніли лісні бджоли, засичало гаддя в травах, запищали степові ховрашки, пальми поскидали найкращі свої овочі, вода в потоках зашуміла повним річищем. А вбогі пастирі, припавши на коліна, заспівали Дитяткові:

Бог Предвічний народився,
Пришов днесь із небес,
Щоб спасти люд свій весь,
І утішився...

„Утішився, як я Йому затанцювала," - думала Гаїза, повертаючи з пастирями на поле. - „Чудна ця сьогоднішня ніч і чудне це Мале людське в яслах!"

І все чудним видалося Гаїзі, не менш і те, що господар Яків не потягнув її бучком, що ось так самовільно відійшла від отари. Але, мабуть, усе, що сталося цієї ночі там, у вертепі, було найважніше.

„Бог народився! Я так і знала, що це не звичайна людська дитина," - говорила до себе Гаїза, вкладаючися на ніч у своєму стадку. - „Та що з Нею станеться в майбутньому? А я таки забіжу ранком у вертеп, щоб знову порадувати Дитятко моїм танком".

І мала Чорновушка заснула сном безжурних козенят.

СМЕРТЬ ЄПИСКОПА ЄРОНІМА ХИМІЯ, ЧСВВ

19-го вересня ц. р., у Ванкувері (Канада) після тяжкої недуги, упокоївся в Бозі Єпископ Єронім Ісидор Химій, ЧСВВ. Кир Єронім Химій, народився в Радвей, Альберта, 12-го березня 1919 року. Батько його Евстахій, мати Анна з дому Ягній. Як 15-літній хлопець вступає до Василіянського Чину в Мондері. Після закінчення студій в Мондері, Гримсбі, одержує тайну священства 29-го червня 1944 р. Перші роки свого священного служіння провів в Едмонтоні. Від 1947 до 1948 року навчав василіянських студентів у Гримсбі, а згодом працював у парафії в Мондері та Вегривил і Вінніпегу. Від 1956 до 1958 року вивчав Канонічне Право на Лятеранському Університеті в Римі. Одержавши кандидитський ступінь з Канонічного права, повернувся до Канади на душпастирську працю. В 1961 році, після смерти старшого брата Атанасія, був покликаний до Риму на Секретаря Протоархимандрита. На Генеральній Капітулі в 1963 р. був вибраний Консультором при Головній Управі Василіянського Чину в Римі. Тут, від 1964 до 1966 р. сповняв уряд настоятеля василіянського монастиря в Римі. В 1966 р. з успіхом захищає тезу на Лятеранському Університеті про "Юридичну постать Верховного Архиєпископа", одержуючи титул Ректора Української Папської Колегії св. Йосафата в Римі, і цей уряд сповняв до липня 1974 року. В тому ж часі він був дорадником Конгрегації для Східних Церков, уповноважений у подружніх справах при Конгрегації для Навчання Віри.

2-го липня 1974 року Вселенський Архиєрей Папа Павло II створив нову єпархію для українців католиків Канади Нью-Вестмінтерську, яка була частиною Едмонтонської Єпархії. Того ж самого дня Святіший Отець призначив першим Єпископом Нью-Вестмінтерської Єпархії о.Єроніма Химія ЧСВВ. Єпископські свячення Єроніма Химія відбулися 5-го вересня 1974 року в церкві Покрова Божої Матері в Ванкувері, а водночас офіційне створення нової Нью-Вестмінстерської Єпархії.

Вже будучи важко хворим, Владика Єронім Химій брав активну участь в єпископському синоді, який у травні відбувався у Львові. При цьому йому, як відповідальному за створення партикулярного права для української греко-католицької Церкви, згідно з новим східним канонічним правом, довелося багато й серйозно працювати, і він, не зважаючи на недугу та погане самопочуття, наполегливо трудився. Взагалі, покійний Владика Єронім відзначався щирим душпастирським дбанням про вірних у своїй єпархії та по-батьківському піклувався священиками.

Похоронні богослуження відбувалися у катедральному храмі в Нью-Вестмінстері. Тлінні останки покійного Владики Єроніма Химія перевезені до церкви Пресвятої Богородиці у місті Ванкувері, де відправлялися заупокійні Служби Божі, а у суботу він був перевезений до Мондеру в провінції Альберта та похований серед інших Василіян на кладовищі св. Петра й Павла.

Помолімось за вічний упокій душі цього пастиря Церкви, Владики Єроніма Химія, ЧСВВ. Вічна пам'ять.

ЖУРНАЛ "СВІТЛО" - У КОЖНУ ХРИСТИЯНСЬКУ СІМ'Ю

Журнал "Світло" широко й об"єктивно висвітлює життя українських католиків. Тому читач цього місячника завжди буде добре ознайомлений з перебігом церковних подій в Північній чи Південній Америках, Європі, Австралії, в Україні.

"Світло" - це вдумлива мандрівка сторінками Святого Письма і душевна бесіда з Божими Слугами.

"Світло" - це сторінки української та всесвітньої історії і можливість постійного спілкування з братами і сестрами всіх континентів.

Видають місячник ОО. Василіяни, в Канаді.

Якщо ви хочете мати "Світло" у своєму домі, звертайтеся до католицьких монастирів, а також за львівською адресою журналу: 290019, м. Львів, вул. Б. Хмельницького, 36, Монастир ОО. Василіян.

Поштовий індекс 30526

Річна вартість - 300 купонів

Журнал "Світло" можна передплатити в поштових відділеннях м. Львова, Львівської та Тернопільської області.

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький місячник

Видають ОО. Василіяни

Редколегія:

о. Теодозій Янків, ЧСВВ (головний редактор)
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ (співредактор).

о. Дам'ян Богун, ЧСВВ,
о. Маркіян Когут, ЧСВВ

У праці над номером допомагали:

Мар'ян Лозинський,
Михайло Присяжний,
Ольга Федик.

Адреса редакції:

м. Львів, 290019
вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир оо. Василіян
тел. 72-95-69.

Реєстраційне свідоцтво
ЛВ - № 122
Зам. №

ЗМІСТ

Наміpення Апостольства молитви на листопад 2, 10

Мученик з'єднання 3
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ

Коли хто хоче йти за мною 11

Папа Іван Павло II навчає 12

Проповідування Апостолів і всієї соборної Церкви 13
о. Василь Дрібненький, ЧСВВ

Сестри Йосафатки 15
о. Дам'ян Богун, ЧСВВ

Українська голгота 17
Ярослав Лесів

Життя св. Василія Великого 22
Павло Аллярд

В Івано-Франківській тюрмі 24

Бог є любов 26
о. Йосип Будай, ЧСВВ

Отче, кричіте 28
Роман Брезіцький

Слава Йосафатови 31

Коза Гаїза 32
Легенди про Христа

Смерть Єпископа Єроніма Химія, ЧСВВ 34

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.

● Редакція застерігає собі право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.